
Verslag plenaire digitale vergadering COVM Volkel d.d. 14 oktober 2020

Aanwezig:

1	mevr. I. Cortenbach	lid/vz	Provincie Noord-Brabant
2	dhr. H.A.G. Hellegers	lid	Gemeente Uden
3	dhr. R.T. Starrenburg	lid	Omwonende gemeente Gennepe
4	dhr. D.A.C. Sölez	lid	Gemeente Cuijk
5	dhr. H. Bellemakers	lid	Gemeente Sint Anthonis
6	dhr. J. Timmermans	lid	Omwonende gemeente Meierijstad
7	dhr. M.J.A. Tielemans	lid	Gemeente Boekel
8	Itkol A.J.P. Hardenbol	lid	CLSK/Bur. Geluidshinder Zonering&Rapportering
9	kol R.P.D. van den Heuvel	lid	Commandant vliegbasis Volkel
10	maj A.L.J. Bongers	ondersteuning vliegbasis	Communicatie vliegbasis Volkel
11	maj P.P. Sneepels	lid	Luchtverkeersleiding vliegbasis Volkel
12	mevr. T. Couwenberg	secretaris	BZK/Rijksvastgoedbedrijf
13	dhr. R. Broeren	ambtelijke ondersteuning	Provincie Noord-Brabant

Afwezig:

dhr. H.G.W.M. van Rooijen	lid	Gemeente Meierijstad
dhr. J.M. Wijdeven	lid	Omwonende gemeente Uden
dhr. J.L.A. van den Boogaard	lid	Omwonende gemeente Boekel
dhr. H. Vereijken	lid	Gemeente Landerd
dhr. M. van den Hoven	lid	Omwonende gemeente Mill en Sint Hubert
dhr. J.G.M. van den Boogaart	lid	Gemeente Mill & St. Hubert
mevr. F. Dingemans	lid	BMF
dhr. P.J.H. Simons	lid	Provincie Limburg
mevr. S. Schoonderbeek	lid	Gemeente Mook en Middelaar
dhr. R.T.M. Peperzak	lid	Gemeente Gennepe
dhr. B.J. Peters	lid	Gemeente Grave

Agenda

1. Opening
2. Mededelingen
3. Ingekomen/uitgegane stukken
4. Verslag plenaire vergadering d.d. 8 april 2020
5. Mededeling Commandant vliegbasis Volkel
6. Klachtenoverzichten
7. Jaarrapportage geluidshinderklachten 2019 (CLSK)
8. Rapport Geluidbelasting rondom de vliegbasis Volkel 2019 (NLR)
9. S.v.z. Stuurgroep uitvoering motie geluidsmee-netten
10. Begroting 2021
11. Vergaderschema 2021
12. Rondvraag
13. Sluiting

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag
telefoon
06 83003985
e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

1. Opening

De voorzitter heet iedereen welkom en stelt zichzelf voor.

2. Mededelingen

Berichten van verhindering zijn ontvangen van:

dhr. Van Rooijen	Gemeente Meierijstad
dhr. Simons	Provincie Limburg
dhr. Van den Boogaart	Gemeente Mill en St Hubert
dhr. Vereijken	Gemeente Landerd
mevr. Dingemans	BMF
dhr. Peperzak	Gemeente Gennep
dhr. Van den Hoven	omwonende Mill en St. Hubert

De heer Wijdeven heeft zich eveneens afgemeld omdat er in het vooroverleg technisch problemen waren met de verbinding; hij zal zijn opmerkingen schriftelijk inbrengen.

Nieuw in ons midden is de heer Sölez, wethouder van de gemeente Cuijk, opvolger van de heer Stoffels.

3. Ingekomen/uitgegangene stukken

Het ingekomen stuk onder 1 wordt behandeld bij agendapunt 6, het ingekomen stuk onder 2 wordt behandeld bij agendapunt 7 en het ingekomen stuk onder 4 wordt behandeld bij agendapunt 8.

De heer Wijdeven (schriftelijk): bij de persberichten mis ik berichtgeving over oefeningen met gevechtvliegtuigen in de afgelopen maanden, zoals deze wel werden genoemd bij beantwoording van klachten (PALE STRIKE en TRA 12).

Reactie maj Bongers: PALE STRIKE is een oefening die wordt georganiseerd boven de luitenant-generaal Best kazerne (De Peel). Het DGLC, de eenheid die hier is gestationeerd is organisator van de oefening en dus verantwoordelijk voor de berichtgeving en worden derhalve niet meegenomen in de COVM Volkel.

De oefeningen die in augustus in het oefengebied TRA12 en TMA-D hebben plaatsgevonden zijn niet via een persbericht aangekondigd. Dit is in het verleden ook niet gebeurd. De enorme toename in het aantal klachten in die periode heeft er wel toe geleid dat we in de toekomst een dergelijke oefening, indien voorzien in de planning, breed bekend gaan stellen via persberichten en buremailings.

4. Verslag plenaire vergadering d.d. 8 april 2020

De heer Bellemakers geeft aan dat het hem is opgevallen bij de beantwoording van de vragen bij 8, 9 en 14 er irritatie aanwezig lijkt door gebruik van zinnen als "het lijkt me vrij logisch dat", "het heeft geen zin om" en "het behoeft mijns inziens weinig uitleg dat". Daarnaast bevat het antwoord van vraag 14 een verwijzing naar de traumaheli waar de vraag niet over ging. Hij kan zich niet aan de indruk onttrekken dat de beantwoording ook anders zou kunnen plaatsvinden.

De heer Timmermans meldt de reactie van de heer Bellemakers te herkennen.

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

De voorzitter doet het verzoek neutrale antwoorden te formuleren en stelt voor dat er na de vergadering contact is over de beantwoording en dat het verloop hiervan in het verslag wordt opgenomen zodat iedereen kan vernemen hoe met de beantwoording is omgegaan.

Kol Van den Heuvel geeft aan zich er nog kwalitatief over te buigen en op terug te komen bij de heren of de beantwoording dan wel voldoet en om alsnog op te nemen in het verslag.

Nader secretaris: de herziene reacties zijn opgenomen in het verslag van de vergadering van 8 april 2020 en tevens onderaan in dit verslag (achter de actiepuntenlijst).

De voorzitter vraagt LtKol Hardenbol alvast te reageren op het verzoek van de heer Wijdeven om het actiepunt 'uitzoeken huidige situatie stikstof vliegbasis Volkel' nog te laten staan.

Aanvulling ter verduidelijking door secretaris → In het verslag van 20 april is het actiepunt als volgt beantwoord door LtKol Hardenbol: "Met betrekking tot stikstofemissies in relatie tot omgevingsvergunningen is Defensie nu drukdoende om alle relevante gegevens te verzamelen. Dit gebeurt voor alle defensieactiviteiten waar de vliegbasis Volkel er een van is. Indien er relevante informatie met betrekking tot vliegbasis Volkel bekend wordt zal dit met u allen worden gedeeld."

LtKol Hardenbol antwoordt dat het geheel inzichtelijk wordt gemaakt met de aanvraag van de vergunning Wet Natuurbescherming. Dit vindt naar verwachting volgend jaar plaats voor de vliegbasis Volkel; voor de vliegbasis Leeuwarden en oefenterrein de Vliehors is het ingediend bij het bevoegd gezag (LNV). Daarna volgen de andere vliegbases waarbij de huidige planning is dat Woensdrecht en De Peel eerst zullen volgen. Het zijn lange trajecten; zodra er meer zicht is op de planning zal hij dat delen.

5. Mededeling Commandant vliegbasis Volkel

We zijn bijna aan het van 2020, een bijzonder jaar, Covid-19 raakt ons allemaal. In het begin van het jaar was Uden en omgeving een hotspot en dat was ook voor de vliegbasis het geval. Er waren veel medewerkers preventief thuis waardoor we aanliepen tegen beperking in het uitvoeren van de taken, zoals bewaking, brandweer en luchtruimbewaking. De vliegbasis is twee dagen dicht geweest en dat had een positief effect waardoor een paar weken later weer veel medewerkers aanwezig konden zijn. Hiermee konden de taken weer goed uitgevoerd worden en de getraindheid op peil worden gehouden. De noodzaak om gereed te staan voor een snelle inzet van de NAVO aan de oostflank van Europa is onverminderd hoog.

Het trainingsprogramma is weer hervat met de beperkingen voor de medewerkers; de achterstand die is ontstaan door sluiting is weer ingehaald. Dit is ook gebeurd in een normaal relatief rustige maand augustus en ook deels boven Volkel, waardoor meer klachten dan anders zijn ontstaan, zelfs door vliegen op grote hoogte. Dit is mede te verklaren door het mooie weer en mensen die veel thuis werken.

We proberen het geluid zo veel mogelijk te spreiden boven de hele provincie. Hierbij hebben we te maken met het voor ons krimpende luchtruim ten behoeve van de burgerluchtvaart, waardoor we vaker in hetzelfde gebied moeten trainen en minder kunnen spreiden.

We hebben nog een trainingsprogramma tot het eind van het jaar; we hebben in november nog twee weken training staan in Italië. We trainen daar met de internationale partners en exporteren tevens geluid.

In het kader van het op operationele status brengen van het F-35 squadron zou vliegbasis Leeuwarden een training in Amerika gaan doen, maar dit kan nu niet. Het is nu de bedoeling dat vliegbasis Leeuwarden met vier vliegtuigen op vliegbasis Volkel gaat trainen op het moment dat vliegbasis Volkel de training in Italië heeft.

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

Er zullen dan (2^e en 3^e week van november) dagelijks twee tot vier trainingsvluchten vanaf vliegbasis Volkel worden uitgevoerd. Dit is onderdeel van hun opwerkprogramma aangezien eind volgend jaar de vliegbasis Leeuwarden operationeel inzetbaar moet zijn met de F-35.

Ik ben nu vier jaar commandant geweest van de vliegbasis Volkel, maar aan alle leuke dingen komt vaak een eind. Ik geef op 28 oktober het commando over aan mijn opvolger, kolonel Van Egmond. Dit is daarom mijn laatste vergadering, ik wil u graag danken voor de contacten en de manier waarop we samen met de omgeving het precieze dossier geluid en alle bijbehorende aspecten op een constructieve manier hebben behandeld. Ik ben ervan overtuigd dat mijn opvolger dat op eenzelfde manier zal voortzetten.

De voorzitter bedankt de commandant voor de inzet van de afgelopen vier jaar en de constructieve samenwerking en verwelkomt de nieuwe commandant. Tevens geeft de voorzitter aan dat het fijn is dat ten aanzien van de verklaring van de klachten de analyse reeds gemaakt is; we zien dit natuurlijk terug in de klachtenoverzichten.

De heer Bellemakers wil graag verduidelijking ten aanzien van het exporteren van geluid naar Italië, terwijl tegelijkertijd vier F-35 naar Volkel komen. Is dan het exporteren van geluid nog wel relevant? Het ene team vertrekt maar het andere komt trainen. Kol Van den Heuvel antwoordt dat de reden dat Leeuwarden op Volkel komt vliegen is omdat ze niet in Amerika kunnen gaan trainen vanwege Covid-19. Het nettoresultaat had minder geluid kunnen zijn als die training wel had kunnen plaatsvinden. Het was niet de bedoeling de suggestie te wekken dat door de training in Italië het hier rustiger zou zijn. De training in Italië draagt bij aan minder geluidsproductie van de F-16 en dat past ook binnen het beleid maar het is niet het doel van de training.

De voorzitter vraagt of het klopt dat er ook nog historische vluchten gaan komen. Maj Bongers reageert dat er wel sprake van is geweest maar dit is uiteindelijk niet doorgestaan.

De voorzitter bedankt nogmaals kol Van den Heuvel en wenst hem succes in het vervolg van zijn carrière.

6. Klachtenoverzichten

De heer Timmermans geeft aan dat hij de vorige keer gevraagd heeft om plots omdat er zo veel informatie staat in de overzichten; hij wil er graag een trendanalyse uithalen en zou de postcodes graag geplot zien op de MER-norm. Hij heeft begrepen dat dit voor de jaarrapportages gebeurt en vraagt of dat voor deze overzichten ook kan, halfjaarlijks, zodat er een visueel overzicht ontstaat met de zwaartepunten van de klachten. Daarnaast zou hij de overzichten graag ontvangen in Excel zodat iedereen kan sorteren zoals hij dat wil.

De voorzitter geeft aan dat de overzichten in Excel zijn verstrekt; de heer Timmermans heeft deze niet gezien.

De heer Bellemakers vult aan dat hij het hiermee eens is, dan valt beter te herleiden waar de klachten uit voortkomen.

Ltkol Hardenbol reageert dat het klachtensysteem een proces is, waarvan de presentatie onder zijn regie heeft plaatsgevonden; hij heeft de vraag begrepen en gaat kijken of het mogelijk is een halfjaarlijkse rapportage te presenteren. Over een aantal maanden zal hij een aantal personen benaderen (waaronder de heer Bellemakers en de heer Timmermans) om te bespreken of het voldoet aan de wensen.

De voorzitter bedankt de heer Hardenbol voor de toezegging en ziet bij het succesvol zijn van deze pilot ook mogelijkheden voor de andere COVM's.

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

De voorzitter heeft nog de opmerking dat er bij twee klachten in het overzicht namen zijn blijven staan en roept op hierop scherp te blijven.

Door technische problemen tijdens de vergadering heeft de heer Starrenburg zijn opmerking later schriftelijk aangeleverd: "De vraag was aan de orde of de klachten geplot konden worden op de kaart. Ik meen dat daarbij werd opgemerkt dat dit niet met terugwerkende kracht hoefde te gebeuren. Denkbaar is echter dat het klachtenpatroon gaat veranderen onder invloed van de F35. Door de plot ook te maken over de afgelopen jaren (2 of 3) kan een eventuele verandering door de F35 zichtbaar worden." Reactie ltkol Hardenbol: defensie houdt al jaren de klachten bij en het naast elkaar leggen van die klachten per locatie is dus inzichtelijk en te gebruiken in het bepalen van bepaalde patronen.

De heer Wijdeven (schriftelijk): opvallend is de enorme toename van het aantal klachten in de regio, inherent aan het groter aantal vliegbewegingen, zeker in de maanden juni t/m augustus. Maar al te vaak, wordt de klager antwoord gegeven met de standaard zin, uitleg over vliegprocedures (overigen ook al ingebracht in de vorige vergadering door de heer Bellemakers). Natuurlijk kennen we de feiten dat het aantal klachten oploopt door gegevens als meer thuiswerken, buitenverblijf in de zomer, hittegolven van afgelopen zomer en de hogere geprikkeldheid door de Cornamaatregelen. Voorbeeld klacht Vkl17015 uit Schaijk, waar maar aangenomen wordt dat ervaring van overlast persoonlijk is met bovenstaande ondersteunende gegevens.

Ik wil pleiten voor een keer een overleg met de commandant van de basis om met elkaar eens te spreken over een andere manier van beantwoording en misschien tot hele kleine voorstellen te komen die bij kunnen dragen aan meer acceptatievermogen van de klagers. Tenslotte zit er in de naam COVM, niet voor niets de letter O die staat voor overleg. Trouwens zoals ik heb begrepen uit betrouwbare bron vindt er in Leeuwarden al iets dergelijks plaats, zij het als verzoek van de auditcommissie.

Reactie maj Bongers: de commandant van de vliegbasis Volkel, kolonel Van Egmond hecht grote waarde aan overleg met betrokkenen. Dit overleg vindt nu plaats in het COVM waar alle partijen zitting nemen. Dit is ook het forum waar dergelijk overleg kan plaatsvinden. Ieder voorstel of suggestie die hier wordt ingebracht die leidt tot meer draagvlak en acceptatie zullen wij goed bestuderen en op haalbaarheid toetsen. (Zie ook de 'Herziene reactie op het verslag van de vergadering van 8 april 2020' bij punt 8, onderaan dit verslag).

7. Jaarrapportage geluidhinderklachten 2019 (CLSK)

De heer Bellemakers geeft aan dat hij deze manier van rapporteren prettiger vindt. Kijkende naar Volkel ziet hij dat de stijging van 103 t.o.v. 2018 wordt verklaard, maar landelijk is het aantal meldingen in 2019 gedaald terwijl er ook landelijk activiteiten waren die tot meer klachten hadden kunnen leiden. Dan springt Volkel er in negatieve zin uit. Als de notoire klagers erin verdisconteerd kunnen worden valt het misschien wel weer mee. Nu is niet helemaal duidelijk waarom het aantal klachten Volkel zo veel hoger ligt.

Ltkol Hardenbol reageert dat het moeilijk blijft met klachten; een analyse maken is erg lastig. De klagers van dit jaar zijn misschien niet de klagers van vorig jaar, er zijn andere omstandigheden, andere oorzaken. We maken inzichtelijk waar de klachten vandaan komen en proberen via de COVM zo goed mogelijk een uitleg te geven, waarbij we ons niet moeten blindstaren op cijfers.

De voorzitter heeft gesignaleerd dat de klachten uit een groter gebied komen, o.a. uit Cuijk, terwijl op de kaart van de jaarrapportage Cuijk niet te zien is. Ltkol Hardenbol neemt deze opmerking mee.

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

8. Rapport Geluidbelasting rondom de vliegbasis Volkel 2019 (NLR)

De heer Wijdeven (schriftelijk): in het rapport Geluidbelasting, constateer ik op het kaartje dat de Niemeskantvariant nauwelijks zichtbaar is en praktisch niet afwijkt van de gevlogene KE-lijnen uit het verleden. Ofwel vliegt men wel degelijk de nieuwe route?

Reactie maj Bongers: de op vliegbasis Volkel gestationeerde F-16 squadrons maken in principe gebruik van de Niemeskantvariantroute. Externe factoren kunnen echter een reden zijn om hiervan af te wijken. De voornaamste reden hiervan is de aanwezigheid van overig luchtverkeer van bijvoorbeeld vliegbasis Eindhoven waardoor soms moet worden afgeweken.

9. Stand van zaken Stuurgroep uitvoering motie geluidsmetnetten c.s.

Vanwege een haperende verbinding lukt het de heer Timmers, voorzitter van de auditcommissie, niet om de stand van zaken goed over te brengen. De heer Den Drijver, adviseur van de Stuurgroep, neemt het over.

Gisteren is de auditcommissie bij elkaar gekomen waarbij de heer Den Drijver toelichting heeft gegeven op de situatie in Leeuwarden; op Volkel zal er meer tijd zijn voordat het meetnet in gebruik moet worden genomen, 1 jaar voor de komst van de F-35, waardoor de lessen vanuit Leeuwarden kunnen worden toegepast (verbetering van de website, verbetering van de meetmogelijkheden en verbetering van de zichtbaarheid van de vliegtuigen).

De auditcommissie heeft de afgelopen tijd gekeken naar de meetdata van Casper; of het de informatie geeft die we verwacht hadden.

-Zo is bijvoorbeeld voor een meetpunt in Boekel geconstateerd dat de geluidswaarde vrij laag is ten opzichte van de omgeving waardoor nu gezocht wordt naar een andere locatie.

-Tevens heeft de commissie geconstateerd dat een tweede meetpunt in Veghel, waarom was verzocht door een inwoner, geen toegevoegde waarde zal hebben. Dit zal worden teruggekoppeld.

-Ook wordt gekeken of de ruimte tussen Uden en Veghel kan worden opgevuld met een mobiele installatie in Mariaheide.

-De commissie zal ook gaan kijken naar de mogelijkheden van het invullen van de behoefte in Cuijk.

-De contourlocatie aan de oostkant voldoet niet helemaal door de aanwezigheid van vele maïsvelden. Er is recent een boerderij verkocht en op korte termijn zal contact worden opgenomen met de bewoner om te kijken of hier een meetpunt kan worden ingericht.

De heer Timmermans vraagt of er een voorlopige rapportage komt? De heer Den Drijver antwoordt dat de commissie heeft geconstateerd dat er een grote hoeveelheid data beschikbaar is; om zelf conclusies uit de data te kunnen gaan trekken zal de commissie eerst bijscholing krijgen (via NLR en Casper). Het inrichten van de meetpunten ten behoeve van bruikbare data heeft nu prioriteit.

De heer Timmermans vraagt nog of er rekening is gehouden met mobiele locaties om steekproefsgewijs te kunnen meten. De heer Den Drijver reageert dat destijds in overleg met bewoners 16 vaste locaties zijn vastgesteld en een mobiele post om bijvoorbeeld juist naar aanleiding van klachten te meten.

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

10. Begroting 2021

De begroting wordt vastgesteld.

11. Vergaderschema 2021

Het vergaderschema wordt vastgesteld.

12. Rondvraag

Er zijn geen vragen voor de rondvraag.

13. Sluiting

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter de vergadering, bedankt iedereen voor de deelname op deze bijzondere wijze en spreekt de hoop uit dat we de volgende keer weer fysiek bij elkaar kunnen komen.

De volgende vergadering vindt plaats op 14 april te Meerijstad.

CONCEPT

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

Actiepuntenlijst n.a.v. plenaire vergadering d.d. 14 oktober 2020

Actie-punt	Vergadering	Agenda	Actie	Actienemer	Afge- daan
1	9-10-2019 14-10-20	11 4	Uitzoeken huidige situatie stikstof vliegbasis Volkel → planning aanvraag van de vergunninging Wet Natuurbescherming voor de vliegbasis Volkel	CLSK	
2	14-10-20	6	Bekijken mogelijkheden halfjaarlijkse weergave van klachten in kaartvorm	CLSK	

Herziene reactie op het verslag van de vergadering van 8 april 2020

8. (dhr. Bellemakers, wethouder gemeente Sint Anthonis)

Op welke wijze worden gegeven reacties eventueel individueel toegespitst (of aangepast)? Indien een klager stelselmatig eenzelfde reactie krijgt, zal afstomping volgen en mogelijkwerwijs een toename van frustratie. (Is hiervoor een soort protocol?)

Maj Bongers: Vliegbasis Volkel kent twee manieren van reageren: via e-mail of telefonisch contact. De afgelopen maanden is sterk ingezet op telefonisch contact. Op deze wijze bestaat de mogelijkheid om de dialoog aan te gaan en beter in te spelen op de klacht, eventuele verdere vragen en eventuele onduidelijkheden die spelen bij de klager. Wanneer telefonisch contact niet mogelijk is dan wordt een e-mail verstuurd. Afhankelijk van de inhoud van de klacht wordt het antwoord individueel toegespitst. Als in de klacht bijzonderheden naar voren komen die vragen om een verder onderzoek dan wordt dit gedaan en worden deze resultaten ook in het antwoord opgenomen. Als het een klacht betreft omtrent een reguliere vliegbeweging die voldoet aan de regelgeving dan volgt een standaardreactie waarbij we een drietal varianten kennen: een reactie met uitleg omtrent avondvliegen, een reactie met uitleg omtrent het oefenen in de oefengebieden boven vliegbasis Volkel (TMA-D en TRA-12) of een reactie omtrent de vliegprocedures van en naar vliegbasis Volkel.

9. (dhr. Bellemakers, wethouder gemeente Sint Anthonis)

De aard van de klachten spitst zich met name toe op straaljager geluid; mijn vraag hierover combineer ik met het volgende item, het Rapport Geluidsbelasting. (Zie 14)

14. (Wethouder Bellemakers, wethouder gemeente Sint Anthonis)

Zie tabel bladzijde 12, aantal vliegbewegingen per vliegtuigtype.
Totaal aantal vliegtuigbewegingen: 10687. Als ik dan kijk naar de verdeling, zie ik (globaal) 60% F16 en overige jachtvliegtuigen, 40 % overige vliegtuigen, met name heli. Het klachtenoverzicht geeft echter bijna 100% "straaljagers"! Daar is dus een disbalans; 40% van de vliegbewegingen veroorzaakt dus nagenoeg geen overlast, 60 % wel en dan concentreert zich dat met name op de avond- en nachtvluchten. Dit ondanks de Nsf (die toch een "dempend effect" zal hebben op dit soort vluchten). De "frustratie-waarde" van een relatief beperkt aantal vluchten is dus erg hoog. Zijn er, los van de reeds genomen maatregelen, nog mogelijkheden om juist met betrekking tot dit type klachten nog aanvullende stappen te nemen, hetzij qua communicatie, hetzij qua planning/uitvoering?

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl

Maj Bongers: de geluidsproductie van een F-16 ligt hoger dan die van helikopters zoals de traumaheli en de politieheli die ook vanaf vliegbasis Volkel opereren. Dit levert dus veel meer klachten op. De concentratie klachten rondom de avondvliegperiode is een trend die jaarlijks waarneembaar is. De reden hiervoor is waarschijnlijk gelegen in het feit dat het buiten stiller is, mensen in de avonden veelal thuis zijn en hierdoor meer waarnemen in hun directe omgeving. Daarnaast hebben de klachten ook vaak betrekking op jonge kinderen die moeite hebben met slapen. Op het gebied van communicatie kijken we continu naar nieuwe mogelijkheden die we kunnen inzetten. Momenteel gebruiken we een mix van diverse middelen om het avondvliegen onder de aandacht te brengen. Berichtgeving in lokale media, berichtgeving op defensiemedia zoals het internet en social media, een e-mail naar omwonenden en de dorpsraden en het organiseren van een informatieavond voor de dorpsraden van Volkel en Odiliapeel. Om de getraindheid en inzetgereedheid van onze vliegers te garanderen is het van essentieel belang om het avondvliegen te beoefenen. De keuze om dit in de laatste en eerste weken van het jaar te doen is gelegen in het feit dat de duisternis dan vroeg invalt. Avondvliegen in een periode anders dan zojuist beschreven betekent dat de duisternis later invalt waardoor vluchten later op de avond moeten plaatsvinden wat resulteert in nog meer klachten. Wel wordt er kritisch gekeken naar de wijze waarop de vliegbewegingen worden uitgevoerd. Denk hierbij o.a. aan het vermijden van extra doorstarts.

CONCEPT

Secretariaat

postadres
postbus 16169
2500 BD Den Haag

telefoon
06 83003985

e-mail
tanja.couwenberg@rijksoverheid.nl